

Nghiên cứu trở ngại về tâm lý trong hoạt động Học tập nhóm của sinh viên ngành Y- Dược Trường Đại học Tân Trào

Vũ Thị Tâm Hiếu

ThS. Trường Đại học Tân Trào

Received: 8/7/2024; Accepted: 11/7/2024; Published: 15/7/2024

Abstract: This research article explores the psychological difficulties in studying of medical and pharmaceutical students, which are expressed in 3 aspects of awareness, attitude, and behavior and can be present in 4 stages of group learning: Establish and build study groups, receive tasks and assign study tasks, group discussions, and group discussions in class. This is the basis for the school to propose solutions to support psychology in studying for groups of students majoring in Medicine and Pharmacy, thereby contributing to improving the training quality of the university.

Keywords: Students, psychological difficulties, group learning of students, university, medicine.

1. Đặt vấn đề

Thế kỷ XXI là thế kỷ của sự hội nhập, hợp tác. Tổ chức Unesco đã nhấn mạnh: “Học để cùng chung sống”. Đây vừa là điều kiện để cá nhân phát triển trong một xã hội bùng nổ thông tin, đồng thời là tiền đề quan trọng để cộng đồng, xã hội và thế giới phát triển. Tài liệu New vision for education - Tầm nhìn mới cho giáo dục của diễn đàn tổ chức kinh tế thế giới (World Economic Forum - WEF) công bố năm 2015, được coi là một trong số những tài liệu quan trọng định hướng cho sự phát triển giáo dục của thế kỷ XXI, đã nhấn mạnh 3 nhóm kỹ năng chính yếu: Nhóm kỹ năng thiết yếu cho cuộc sống, nhóm kỹ năng xử lý các vấn đề khó khăn, nhóm kỹ năng đảm bảo sự thích ứng trong môi trường; trong đó kỹ năng hợp tác, hỗ trợ, làm việc và học tập nhóm (HTN) được đưa ra với ý nghĩa là kỹ năng quan trọng giúp con người xử lý các vấn đề khó khăn trong lao động, học tập một cách hiệu quả nhất dựa trên sự chia sẻ, giúp đỡ của mọi người.

Sinh viên (SV) nói chung và SV ngành Y- Dược (SVYD) nói riêng trong quá trình học tập, rèn luyện ở bậc đại học đều có kiến thức chuyên môn, có năng lực giải quyết vấn đề, có khả năng lao động sáng tạo, có tư duy phản biện... nhưng lại thiếu nhiều kỹ năng mềm cần thiết trong học tập. Một trong những yếu kém gây cản trở quá trình học tập của SV chính là thiếu kỹ năng hợp tác gây ra nhiều khó khăn với việc HTN.

Thực tế cho thấy, SVYD gặp khá nhiều khó khăn với HTN; từ khó khăn về nhận thức cho đến mặt thái độ và kỹ năng cũng còn nhiều hạn chế. Trong hoạt động HTN, SVYD gặp rất nhiều khó khăn nhận thức, hành vi; những khó khăn tâm lý (KKTL) sinh viên

gặp phải nhiều nhất là khi thể hiện quan điểm của mình trong nhóm; chưa biết cách thực hiện các công việc trong nhóm học tập. Cùng với đó SVYD còn thờ ơ, chưa quan tâm nhiều đến việc phân công vai trò, vị trí của các thành viên trong nhóm một cách hợp lý; chưa quan tâm đến việc xác định các mục tiêu, mục đích học tập cho nhóm.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm công cụ

2.1.1. Khó khăn

Từ điển Tiếng Việt định nghĩa khó khăn là có nhiều trở ngại hoặc nhiều thiếu thốn. Trong Từ điển Anh - Việt thì từ “Hardship” hoặc từ “Difficulty” đều được dùng để chỉ sự khó khăn, trở ngại, khắc nghiệt. Thay thế cho trở ngại người ta hay dùng từ “shock” để chỉ sự khó khăn, sự sốc, sự choáng váng trước một môi trường mới. Khi bàn về khó khăn, chúng ta hiểu khó khăn là những sự gay go, sự khắc nghiệt, sự thiếu thốn... gây ra những trở ngại. Thực tiễn chứng minh trong bất kỳ hoạt động nào con người cũng gặp khó khăn, những khó khăn đó làm chủ thể khó có thể hoàn thành hoạt động một cách hiệu quả. Như vậy, qua các định nghĩa về khó khăn trên chúng tôi quan niệm: “Khó khăn là những trở ngại nảy sinh trong quá trình con người thực hiện một hoạt động nào đó”.

2.1.2. Học tập nhóm

Tác giả Nguyễn Thành Kinh cho rằng học tập nhóm là phương thức hay chiến lược học tập dựa trên sự hợp tác của nhóm người học được sự hướng dẫn, giám sát của người dạy. HTN có mục tiêu chung, nỗ lực học tập chung của nhóm, thành tựu và trách nhiệm học tập cá nhân hài hòa với nhau, có sự chia sẻ nguồn lực, kết quả và lợi ích học tập.

Theo tác giả Nguyễn Thị Thúy Hạnh, HTN là sự phối hợp, giúp đỡ lẫn nhau trong hoạt động học tập theo nhóm để hoàn thành mục đích học tập chung là lĩnh hội tri thức, kỹ năng, kỹ xảo tương ứng và thúc đẩy cao nhất hoạt động học tập của mỗi cá nhân.

Như vậy, có rất nhiều các khái niệm khác nhau về HTN, phổ biến hơn cả là các quan điểm coi HTN là: Nhiệm vụ tổ chức của người dạy, nhiệm vụ của người học và quan điểm nhấn mạnh HTN là sự tương tác, trao đổi, phụ thuộc nhau giữa các thành viên trong nhóm học tập.

Trên cơ sở kế thừa các khái niệm HTN bên trên, chúng tôi quan niệm: *Học tập nhóm là hình thức hoạt động học tập theo nhóm mà người học có trách nhiệm tự học tập, chia sẻ và giúp đỡ các thành viên khác hoàn thành nhiệm vụ học tập chung của nhóm.*

2.1.3. Khó khăn tâm lý Học tập nhóm

Qua nghiên cứu các khái niệm cơ bản của đề tài, chúng tôi quan niệm: Khó khăn tâm lý trong học tập nhóm theo học chế tín chỉ của SV là sự hạn chế, thiếu hụt về mặt nhận thức, thái độ và hành vi khi sinh viên thực hiện trách nhiệm tự học tập, chia sẻ và giúp đỡ các thành viên khác hoàn thành nhiệm vụ học tập chung của nhóm. Các khó khăn đó biểu hiện cụ thể trong việc thành lập và xây dựng nhóm học tập; phân công và nhận nhiệm vụ học tập; thảo luận nhóm và thảo luận trên lớp mà SV cần phải nỗ lực vượt qua nhằm mục đích tích lũy đủ số tín chỉ học tập của một học phần.

2.2. Biểu hiện khó khăn tâm lý

Trong nghiên cứu này, tác giả quan tâm đến KKTL trong HTN của SVYD biểu hiện ở 3 mặt nhận thức, thái độ và hành vi. Cả 3 mặt biểu hiện này đều được xem xét ở sự không hợp lý, sự hạn chế và thiếu hụt của nhận thức, thái độ và hành vi của SVYD khi HTN. Các KKTL trong HTN của SVYD được xem xét trong bốn giai đoạn HTN theo học chế tín chỉ của SVYD.

2.2.1 Khó khăn tâm lý trong Học tập nhóm theo học Chế tín chỉ biểu hiện ở mặt nhận thức

Khi tiến hành bất kỳ một hoạt động nào, con người cũng cần có những nhận thức cơ bản về hoạt động đó. Việc thiếu hiểu biết, chưa hiểu rõ, chưa nắm vững quy trình tiến hành hoạt động sẽ gây trở ngại đối với hoạt động đó. Phần lớn các nghiên cứu về KKTL đều chỉ ra rằng, KKTL ở mặt nhận thức sẽ ảnh hưởng rất nhiều đến quá trình chủ thể thực hiện hành động, đối với hoạt động HTN của SVYD không phải ngoại lệ.

- Khó khăn tâm lý trong HTN theo học chế tín

chỉ biểu hiện ở mặt nhận thức trong việc thành lập và xây dựng nhóm học tập: Nhận thức về việc cần thiết phải thành lập và xây dựng nhóm học tập không phải là điều khó khăn. Vì đây là sự nhận biết rất cơ bản, phải có nhóm học tập thì mới HTN và thảo luận được. Tuy nhiên, không phải SV nào cũng nhận thức được ý nghĩa, yêu cầu, các quy định của việc HTN theo học chế tín chỉ.

- Khó khăn tâm lý trong HTN theo học chế tín chỉ biểu hiện ở mặt nhận thức trong việc phân công và nhận nhiệm vụ học tập: Để phân công và nhận nhiệm vụ học tập một cách hiệu quả, hợp lý thì SVYD phải có sự nhận thức đúng đắn về các nhiệm vụ học tập, về năng lực của các thành viên trong nhóm; nhận thức rõ ràng về việc phân công nhiệm vụ học tập phù hợp với năng lực các thành viên.

- Khó khăn tâm lý trong HTN theo học chế tín chỉ biểu hiện ở mặt nhận thức trong việc thảo luận nhóm: SV nói chung và SVYD nói riêng trong quá trình HTN, đôi khi chưa hình dung rõ nhiệm vụ mà nhóm giao cho mình.

- Khó khăn tâm lý trong HTN theo học chế tín chỉ biểu hiện ở mặt nhận thức trong việc thảo luận trên lớp: Trong giai đoạn thảo luận trên lớp, qua phỏng vấn và quan sát, chúng tôi thấy các biểu hiện KKTL ở mặt nhận thức của SVYD thể hiện ở một số vấn đề sau: Sinh viên chưa nắm được ý nghĩa của việc trình bày, báo cáo bài thảo luận của nhóm trước lớp và việc tranh luận, phản biện khi thảo luận trước lớp.

2.2.2. Khó khăn tâm lý trong Học tập nhóm theo học Chế tín chỉ biểu hiện ở mặt thái độ

Học tập nhóm là một hoạt động tạo ra sự trao đổi, tương tác giữa các thành viên. Trong hoạt động này, sinh viên không chỉ chia sẻ thông tin, trao đổi nhận thức mà còn thể hiện cảm xúc, thái độ đối với việc học nhóm, với các thành viên trong nhóm ... Biểu hiện thái độ thể hiện cụ thể ở việc sự đồng tình của sinh viên thể hiện như thế nào đối với các hành động, hành vi trong bốn giai đoạn học tập.

- Khó khăn tâm lý trong HTN theo học chế tín chỉ biểu hiện ở mặt thái độ trong việc thành lập và xây dựng nhóm học tập: Một nhóm học tập tốt, ngay ban đầu trong việc thành lập và xây dựng nhóm học tập; điều cần chú ý là sự quan tâm về số lượng, vị trí, trách nhiệm của các thành viên trong nhóm, đây lại là vấn đề SVYD đôi khi chưa quan tâm. Tìm nhóm và các thành viên phù hợp để thành lập nhóm không phải lúc nào cũng dễ dàng, do vậy sự khó chịu về việc này sẽ xuất hiện ở sinh viên.

- Khó khăn tâm lý trong HTN theo học chế tín chỉ

biểu hiện ở mặt thái độ trong giai đoạn phân công và nhận nhiệm vụ học tập: Trong giai đoạn phân công và nhận nhiệm vụ học tập, thái độ của SVYD biểu hiện rất rõ nét qua 4 vấn đề: Biểu hiện thái độ khi nhận nhiệm vụ nhóm giao phó, đối với các quy tắc làm việc chung của nhóm, trách nhiệm làm thư ký hoặc nhóm trưởng, nội dung nhiệm vụ học tập được giao phó. KKTL trong HTN biểu hiện ở mặt thái độ trong giai đoạn này là: Không thoải mái khi nhận nhiệm vụ nhóm giao phó, khó chịu khi phải chấp hành các quy tắc làm việc chung của nhóm.

- Khó khăn tâm lý trong HTN theo học chế tín chỉ biểu hiện ở mặt thái độ trong giai đoạn thảo luận nhóm: Trong giai đoạn thảo luận nhóm, về mặt thái độ, SVYD gặp rất nhiều khó khăn vì vậy mà các biểu hiện thái độ chưa tốt bộc lộ rất nhiều ở giai đoạn này. Đáng chú ý là các thái độ: khó chịu khi phải chuẩn bị bài báo cáo cá nhân; không thích trao đổi, phản biện, chia sẻ thông tin khi học tập nhóm; không thích việc đặt ra các nội quy và chuẩn mực nhóm. Bên cạnh đó, ở giai đoạn này, SVYD đồng tình và ủng hộ rất nhiều vấn đề chưa tích cực đối với học tập nhóm. Đó là những biểu hiện sau: Ủng hộ những cá nhân ý lại người khác trong nhóm khi học tập trong cùng một nhóm.

- Khó khăn tâm lý trong HTN theo học chế tín chỉ biểu hiện ở mặt thái độ trong giai đoạn thảo luận trên lớp: Trong giai đoạn thảo luận trên lớp, SVYD gặp khó khăn khi thể hiện thái độ thoải mái, vui vẻ khi nhận nhiệm vụ trình bày bài báo cáo của nhóm; khó khăn khi thể hiện sự tự tin trình bày bài báo cáo của nhóm, không mạnh dạn tranh luận, phản biện.

2.3. Giai đoạn của Học tập nhóm

Qua nghiên cứu lý luận và quan sát thực tiễn, chúng tôi cho rằng, HTN hiện nay của SVYD thường được tổ chức thành 4 giai đoạn học tập:

Giai đoạn thành lập và xây dựng nhóm học tập: Giai đoạn SV tổ chức nhóm học tập, lựa chọn các thành viên cùng nhau kết hợp thành một nhóm, phân công vị trí vai trò cho từng thành viên.

Giai đoạn phân công và nhận nhiệm vụ học tập: Giai đoạn SV xác định cụ thể, chính xác các nhiệm vụ học tập mà GV đưa ra. Sau đó, phân công một cách hợp lý cho các thành viên dựa trên sự phù hợp năng lực với nhiệm vụ học tập.

Giai đoạn thảo luận nhóm: Sau khi các cá nhân chuẩn bị và làm xong nhiệm vụ được nhóm giao, nhóm tổ chức hoạt động thảo luận, công việc thảo luận có thể được chia ra làm nhiều lần học nhóm tùy vào khối lượng công việc. Giai đoạn thảo luận này là

lúc các SV trong nhóm lần lượt báo cáo kết quả mình thực hiện được, các thành viên trong nhóm lắng nghe và đưa ra sự phản biện, nhận xét của mình.

Giai đoạn thảo luận trên lớp: Đây là giai đoạn, các nhóm cử đại diện báo cáo viên lần lượt trình bày kết quả thảo luận của nhóm mình. Các nhóm tập trung quan sát, để hỗ trợ báo cáo viên của nhóm mình khi cần và đặt ra các câu hỏi cho các nhóm. Giai đoạn này, GV theo dõi quá trình thảo luận của các nhóm, trực tiếp hỗ trợ các nhóm và đưa ra các câu hỏi để thảo luận thêm, nhận định các vấn đề nếu có mâu thuẫn và giúp SV tổng hợp, khái quát lại các vấn đề trao đổi.

2.4. Biểu hiện của khó khăn tâm lý trong Học tập nhóm

Chúng tôi dựa vào 4 giai đoạn HTN nêu trên, để xác định các biểu hiện, mức độ KKTL ở cả 3 mặt nhận thức, thái độ và hành vi trong từng giai đoạn HTN của SVYD.

KKTL trong HTN theo học chế tín chỉ của SVYD có đặc điểm sau: KKTL trong HTN theo học chế tín chỉ của SVYD là sự thiếu hụt về phẩm chất tâm lý. Sự thiếu hụt về phẩm chất tâm lý được thể hiện ở sự không hợp lý, hạn chế mặt nhận thức, thái độ và hành vi khi SV vừa thực hiện trách nhiệm tự học tập, vừa phải chia sẻ và giúp đỡ các thành viên khác hoàn thành nhiệm vụ học tập chung của nhóm.

3. Kết luận

KKTL trong HTN của SVYD là tất yếu, khách quan. Khi xuất hiện nó sẽ làm giảm hiệu quả hoạt động HTN của SVYD. KKTL trong HTN của SVYD biểu hiện ở 3 mặt nhận thức, thái độ, hành vi đồng thời thể hiện trong 4 giai đoạn HTN: Thành lập và xây dựng nhóm học tập, nhận nhiệm vụ và phân công nhiệm vụ học tập, thảo luận nhóm, thảo luận nhóm trên lớp. KKTL trong HTN của SVYD ở mức có khó khăn. Trong đó, KKTL ở mặt hành vi nhiều hơn mặt nhận thức và thái độ. Ở 4 giai đoạn HTN, sinh viên gặp KKTL nhiều nhất ở giai đoạn thành lập nhóm học tập. Kết quả nghiên cứu cụ thể các biểu hiện KKTL ở các mặt nhận thức, thái độ và hành vi cho thấy, KKTL ở cả 3 mặt này đều ở mức có khó khăn.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Thành Kinh (2010), *Phát triển kỹ năng dạy học hợp tác cho giáo viên trung học cơ sở*, Luận án TS Giáo dục học, ĐH Thái Nguyên.

2. Nguyễn Thị Thúy Hạnh (2012), *Kỹ năng học hợp tác của sinh viên sư phạm*, Luận án TS Tâm lý học, Học viện KHXH. Hà Nội